

Wyrok z dnia 19 kwietnia 2007 r.

I UK 321/06

Roszczenie o „sprostowanie” (zmianę, uzupełnienie) zaświadczenia o zarobkach wydanego przez pracodawcę na podstawie art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) jest żądaniem ustalenia wysokości wypłaconego wynagrodzenia (art. 189 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Herbert Szurgacz, Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 kwietnia 2007 r. sprawy z powództwa Jana H. przeciwko Przedsiębiorstwu Budownictwa Przemysłowego „B.” SA w K. o sprostowanie, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 12 kwietnia 2006 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2004 r. [...] Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie oddalił powództwo Jana H. przeciwko Przedsiębiorstwu Budownictwa Przemysłowego „B.” SA w K. o sprostowanie zaświadczenia na druku Rp-7. Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony u pozwanego w okresach od 6 lutego 1975 r. do 31 marca 1976 r. i od 1 marca 1977 r. do 31 sierpnia 1978 r. W dniu 26 marca 1992 r. powodowi wydano zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione na druku Rp-7, w którym wskazano następujące zarobki: za okres od 6 lutego 1975 r. do 31 grudnia 1975 r. w wysokości 67.950 zł, za okres od 1 stycznia 1976 r. do 31 marca 1976 r. w kwocie 18.900 zł, za okres od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1977 r. w kwocie 75.000 zł i za okres od 1 stycznia 1978 r. do 31 sierpnia 1978 r. w kwocie 60.000 zł. Wysokość tych zarobków

stwierdzono na podstawie akt personalnych. W dniu 27 marca 1992 r. wystawiono powodowi dodatkowe zaświadczenie na druku Rp-7, w którym ujęto jego zarobki za lata 1975, 1976 i 1977, z tym, że za 1977 r. wykazano wysokość zarobków w kwocie 84.000 zł na podstawie druku Rp-7 z 1980 r. W 1992 r. powód zorientował się, że wynagrodzenie wykazane na druku Rp-7 z dnia 26 marca 1992 r. nie odzwierciedlało jego rzeczywistych zarobków w pełnej wysokości, jednak o sprostowanie i uzupełnienie tego zaświadczenia wystąpił dopiero w 2002 r., kiedy spełnił przesłanki nabycia prawa do emerytury i podjął starania o jej wyliczenie. Nie zgadzając się ze zbyt niską - jego zdaniem - wysokością wyliczonego przez ZUS świadczenia emerytalnego, zaskarżył decyzję organu rentowego w tej sprawie do Sądu. W postępowaniu o przyznanie emerytury powód uzyskał informację, że podstawą wymiaru jego emerytury była wysokość zarobków wskazana przez pozwanego na druku Rp-7.

Sąd Rejonowy nie znalazł podstawy prawnej uwzględnienia powództwa. Uznał, że co prawda z art. 125 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) wypływa obowiązek pracodawcy wydania pracownikowi lub organowi rentowemu zaświadczeń niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń i ich wysokości, a jednym z rodzajów tych zaświadczeń jest druk ZUS Rp-7, to jednak pozwany wypełnił ten obowiązek, wystawiając powodowi stosowne zaświadczenie już w 1992 r. W ocenie Sądu Rejonowego, obowiązek ten może być „realizowany na drodze sądowej” przez nakazanie pracodawcy wydania stosownego druku, ale w ustawie o emeryturach i rentach brak jest przepisu o treści analogicznej do art. 97 § 2¹ k.p., który pozwalałby pracownikowi na wystąpienie do sądu z żądaniem sprostowania lub uzupełnienia takiego zaświadczenia. Zdaniem Sądu Rejonowego, żądanie zmierza w rzeczywistości do ustalenia faktów istotnych w toczącym się z wniosku powoda postępowaniu przed organem rentowym o przyznanie emerytury i jej wysokość oraz że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość mogą być dowodzone wszelkimi środkami dowodowymi w postępowaniu sądowym toczącym się w wyniku wniesienia odwołania od decyzji ZUS wydanej w przedmiocie przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Sąd Rejonowy stwierdził, że powód może osiągnąć swój cel polegający na wykazaniu wyższej podstawy wymiaru emerytury przez złożenie w sądzie rozpoznającym odwołanie od decyzji ZUS w sprawie jego emerytury tych samych dokumentów, które przedłożył w toku niniejszego postępowania.

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2005 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego. Według Sądu odwoławczego, zgłoszone przez powoda roszczenie o sprostowanie i uzupełnienie zaświadczenia o zarobkach na druku Rp-7 jest roszczeniem niemajątkowym ze stosunku pracy, mimo że jego podstawa nie została przewidziana w przepisach Kodeksu pracy. W związku z tym, jak każde roszczenie ze stosunku pracy, podlega trzyletniemu przedawnieniu określonymu w art. 291 § 1 k.p. Z ustaleń faktycznych wynika, że przedmiotowe zaświadczenie wydano powodowi w 1992 r., a więc jego żądanie należytego wpisania przez pracodawcę danych o uzyskanych zarobkach stało się wymagalne w dacie doręczenia mu druku Rp-7, czyli w dniu 7 marca 1992 r. Okres przedawnienia upłynął zatem w dniu 7 marca 1995 r. Ze względu na to, że powód złożył pozew w styczniu 2003 r., a pozwany zgłosił w toku postępowania zarzut przedawnienia, dochodzone roszczenie nie mogło być uwzględnione. Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że spór nie dotyczył prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego ani jego wysokości, lecz przedawnionego roszczenia ze stosunku pracy, zatem bez znaczenia jest powoływanie się przez powoda na to, że może wykazywać wszelkimi możliwymi dowodami okoliczności faktyczne mające wpływ na prawo i wymiar świadczenia ubezpieczeniowego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, oddalenie przedmiotowego powództwa nie pozbawia powoda możliwości podejmowania działań zmierzających do wykazania okoliczności mających wpływ na właściwe określenie jego prawa do świadczeń w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł powód, opierając ją na podstawie naruszenia art. 291 k.p. w związku z art. 300 k.p. i art. 120 k.c., polegającego „w szczególności na przyjęciu przez sąd, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu w myśl art. 291 k.p. tzn. że stało się wymagalne w dacie otrzymania druku ZUS Rp-7 tj. w marcu 1992 r.”. W ocenie skarżącego, art. 291 k.p. nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie, bowiem druk ZUS Rp-7 jest dokumentem obrazującym okresy zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia oraz jest wykorzystywany w postępowaniu przed organami emerytalno-rentowymi. Procedura gromadzenia tego typu druków przez pracowników trwa wiele lat, gdyż przedsiębiorstwa państwowe zostały zlikwidowane i przekształcone w spółki prawa handlowego. Weryfikacja tych druków następuje z chwilą uzyskania uprawnień do emerytury przed organami rentowymi. Zapobiegliwość pracowników polegająca na uzyskiwaniu druków ZUS Rp-7 w okresie wcze-

śniejszym niż nabycie prawa do emerytury, nie może być podstawą odmowy domagania się przez nich przed sądem sprostowania błędnie sporządzonego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. W ocenie powoda, nawet gdyby art. 291 k.p. miał zastosowanie, to i tak jego żądanie nie mogłoby zostać oddalone jako przedawnione, gdyż termin przedawnienia powinien być liczony od daty złożenia lub wykorzystania zaświadczenia przed organem rentowym, a nie od daty jego wydania. Skoro powód nabył prawo do emerytury w 2002 r. i wówczas w dniu 10 kwietnia 2002 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę, to od tej daty powinien być liczony trzyletni okres przedawnienia. Zdaniem skarżącego, na pracodawcy spoczywa powinność prawidłowego wykazania wynagrodzenia osiąganego przez pracownika w poszczególnych latach zatrudnienia, a więc art. 125 § 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach jest podstawą żądania sprostowania błędnie wystawionego zaświadczenia. Rozszerzająca wykładnia tego przepisu jest w pełni uzasadniona, gdyż zabezpiecza prawa pracownika domagającego się od pracodawcy należytego udokumentowania jego okresu zatrudnienia i osiąganego wynagrodzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), pozwany w marcu 1992 r. wydał powodowi zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku Rp-7, w którym wskazał jego zarobki uzyskiwane w czasie zatrudnienia. Po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, powód domagał się sprostowania wydanego mu druku Rp-7 przez uwzględnienie w nim zasiłku chorobowego wypłaconego za okres od 26 lipca 1978 r. do 29 września 1978 r., z wykazaniem jego wysokości. Uzasadnił to żądanie tym, że w styczniu 2003 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury, wobec czego skorygowany przez pozwanego dokument Rp-7 będzie mu potrzebny do ustalenia prawa do emerytury.

Według art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, pracodawcy są obowiązani do wydawania pracownikowi lub organowi rentowemu zaświadczeń niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń i ich wysokości. Przepis ten znajduje się w akcie prawnym z zakresu ubezpieczeń społecznych, ale ustanawia obowiązek pracodawcy względem pracownika jako strony stosunku pracy. Kształtuje więc treść stosunku pracy i jego wykonanie jest niezależne od wystąpienia przez pracownika (by-

tego pracownika) z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z literalnego brzmienia art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach wynika jednak wyłącznie obowiązek pracodawcy wydania pracownikowi zaświadczenia. W przepisie tym nie ustanowiono więc szczególnego roszczenia o sprostowanie (poprawienie, uzupełnienie wydanego uprzednio zaświadczenia), tak jak przykładowo jest przewidziane w art. 97 § 2¹ k.p. Żądanie wydania zaświadczenia (na druku ZUS Rp-7), a żądanie jego sprostowania nie są tożsame. Jeżeli pracownik występuje o wydanie zaświadczenia na druku Rp-7, to domaga się wykonania przez pracodawcę obowiązku wynikającego z art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach. Jeżeli natomiast występuje o sprostowanie (zmianę, uzupełnienie) już wystawionego zaświadczenia, to w istocie domaga się ustalenia treści tego dokumentu, np. ustalenia wysokości wypłaconego wynagrodzenia za pracę. Takie żądanie należy zakwalifikować jako powództwo o ustalenie, którego podstawą jest art. 189 k.p.c. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 lutego 2005 r., II PZP 1/05 (OSNP 2005 nr 10, poz. 138), w sprawie o sprostowanie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu droga sądowa jest dopuszczalna, a do rozpoznania takiej sprawy właściwy rzeczowo jest sąd rejonowy-sąd pracy. W uzasadnieniu tej uchwały trafnie wskazano, że dopuszczalność drogi sądowej dla dochodzenia roszczenia o sprostowanie takiego dokumentu, a nawet o zobowiązanie pracodawcy do wydania zaświadczenia o określonej treści, nie oznacza merytorycznej zasadności takich żądań. O ile bowiem wydanie zaświadczenia jest obowiązkiem pracodawcy, a jego niewydanie może rodzić odpowiedzialność, o tyle przy żądaniu sprostowania takiego dokumentu, w istocie pracownik ubiega się o ustalenie treści dokumentu, a więc wytacza powództwo w trybie art. 189 k.p.c., ono zaś może być merytorycznie nieuzasadnione, jeśli pracownik nie wykaże istnienia interesu prawnego. W sytuacji, gdy pracownik domaga się sprostowania zaświadczenia o zarobkach wystawionego na druku Rp-7, podstawą jego żądania jest więc art. 189 k.p.c., a nie - jak wywodzi skarżący - art. 125 § 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 594/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 375). Żądanie ustalenia prawa lub stosunku prawnego oparte na art. 189 k.p.c. jest zgłoszeniem roszczenia procesowego, które w ogóle nie podlega przedawnieniu. Nie oznacza to, że może być ono dochodzone bezterminowo, gdyż przesłanką zasadności powództwa o ustalenie jest interes prawny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1976 r., II CR 288/76, OSNCP 1977 nr 5-6, poz. 91 oraz z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 510/98,

OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 366, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 czerwca 2000 r., I ACa 208/00, OSA 2002 nr 2, poz. 73 z glosą M. Niedospiała). Nie można wykluczyć istnienia takiego interesu prawnego w przypadku, gdy pracownik (były pracownik) uzyskuje od pracodawcy zaświadczenie o zarobkach i nie zgadza się z jego treścią, a przez wniesienie powództwa o ustalenie dąży do wyeliminowania stanu niepewności w tym zakresie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNAPiUS 1999 nr 20, poz. 646; z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 629/01, OSNP 2004 nr 11, poz. 194 oraz z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 156). Interes taki może istnieć jednak tylko do czasu wystąpienia o przyznanie świadczenia z ubezpieczenia społecznego. W postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych można bowiem wykazywać wszelkimi środkami dowodowymi (a nie tylko zaświadczeniem pracodawcy) rzeczywistą wysokość uzyskiwanych zarobków w celu ustalenia prawidłowej podstawy wymiaru świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1995 r., II URN 23/95, OSNAPiUS 1996 nr 5, poz. 77 i z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239). W takiej sytuacji, postępowanie przeciwko pracodawcy przed sądem pracy o sprostowanie druku Rp-7, a w istocie o ustalenie wysokości wypłaconego wynagrodzenia za pracę, zmierzałoby jedynie do uzyskania dowodu dla potrzeb postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych, a to wyklucza uznanie istnienia interesu prawnego w ustaleniu (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNAPiUS 1995 nr 6, poz. 74 i z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995 nr 24, poz. 299 oraz wyroki z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000 nr 8, poz. 301 i z dnia 18 października 2005 r., II PK 80/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 270). Wobec tego należy uznać, że z art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach wynika jedynie roszczenie o wydanie przez pracodawcę zaświadczenia o zarobkach, a nie roszczenie o sprostowanie (zmianę, uzupełnienie) wydanego zaświadczenia. Takie roszczenie o „sprostowanie” jest w istocie żądaniem ustalenia wysokości wypłaconego wynagrodzenia za pracę (faktu prawotwórczego), którego podstawą prawną jest art. 189 k.p.c. Takie roszczenie o ustalenie nie przedawnia się, ale jego przesłanką jest wykazanie interesu prawnego w ustaleniu. Taki interes prawny nie istnieje, jeżeli toczy się już postępowanie o przyznanie świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w którym ubezpieczony (były pracownik) może w pełni zrealizować swój interes prawny przez wykaza-

nie wszelkimi środkami dowodowymi wysokości uzyskanych świadczeń ze stosunku pracy, uwzględnianych przy ustaleniu podstawy świadczenia ubezpieczeniowego.

Powyższa argumentacja przemawia przeciwko proponowanej przez powoda rozszerzającej wykładni art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, prowadzącej do uznania, że z przepisu tego wynika nie tylko roszczenie o wydanie przez pracodawcę zaświadczenia o zarobkach, ale także o jego sprostowanie (zmianę), czyli wydanie zaświadczenia odpowiadającego rzeczywiście wypłaconym świadczeniom ze stosunku pracy. Przepis ten tworzy bowiem obowiązek pracodawcy, ale jego celem (funkcją) jest zapewnienie możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (chodzi o zaświadczenia niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń ubezpieczeniowych i ich wysokości). Nie ma więc potrzeby rozszerzającej wykładni tego przepisu (wykraczającej poza jego treść i znaczenie językowe), skoro do rozpoczęcia postępowania o przyznanie świadczenia ubezpieczeniowego, cel ten może być zrealizowany przez powództwo o ustalenie, a po wszczęciu takiego postępowania z zakresu ubezpieczeń społecznych - w tym postępowaniu. Gdyby przyjąć proponowaną przez powoda wykładnię, to roszczenie o zmianę (sprostowanie) zaświadczenia o wysokości zarobków, wyprowadzane z art. 125 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, byłoby roszczeniem ze stosunku pracy, a więc podlegałoby przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p., czyli z upływem trzech lat od dnia, w którym stało się wymagalne. Zgodnie z art. 120 k.c. (poprzez art. 300 k.p.), jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Bezpośrednio po wydaniu przez pracodawcę zaświadczenia o wysokości zarobków pracownik ma możliwość oceny, czy odpowiada ono rzeczywistości i wezwania pracodawcy o sprostowanie tego zaświadczenia. Termin spełnienia przez pracodawcę świadczenia polegającego na sprostowaniu zaświadczenia nie jest oznaczony, a czynność pracownika powodująca wymagalność takiego roszczenia (wezwanie o jego sprostowanie) może być podjęta w „najwcześniejszym możliwym terminie” niezwłocznie po wydaniu zaświadczenia. Wówczas takie roszczenie stawałoby się wymagalne i rozpoczynałby się bieg terminu przedawnienia (por. M. Piankowski: glosa do postanowienia Kolegium Kompetencyjnego z dnia 10 lipca 2002 r.,

III KKO 2/02, OSP 2004 nr 7-8, poz. 88). W tym zakresie trafne są wywody Sądu drugiej instancji, a zarzuty skargi kasacyjnej bezzasadne. W szczególności niezasadny jest wywód powoda, że termin przedawnienia powinien być liczony od daty złożenia lub wykorzystania zaświadczenia przed organem rentowym, a nie od daty jego wydania. Chodzi przecież o bieg terminu przedawnienia roszczenia o sprostowanie zaświadczenia skierowanego przeciwko pracodawcy a nie o wymagalność świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====